

FOODPathS-projektin suositukset kestävän ruokajärjestelmän rakentamiseksi

22.10.2025

Horizon EU FOODPathS-hanke on kehittänyt prototyyppiä tulevasta eurooppalaisesta Sustainable Food Systems (SFS) eli FutureFoodS-kumppanuudesta. Kumppanuuden tavoitteena on luoda tutkimus- ja innovaatioyhteistyön kautta ratkaisuja, jotka vauhdittavat ruokajärjestelmien kestävää muutosta. Tämä kytkeytyy tiiviisti Euroopan vihreän kehityksen ohjelmaan ja Farm to Fork -strategiaan, joiden tavoitteena on rakentaa oikeudenmukaisempi, terveellisempi ja kestävämpi ruokajärjestelmä (European Commission, 2020). Osana valmistelua hankkeessa toteutettiin kysely, jolla haluttiin kuulla laajemmin sidosryhmien kokemuksia, odotuksia ja huolia ennen kumppanuusmallin esittelyä kesällä 2024 (European Food Information Council, 2025).

Kyselyyn vastasi 60 henkilöä eri puolilta Eurooppaa. Suurin osa vastaajista edusti tutkimusorganisaatioita ja yliopistoja (42 %), mutta mukana oli myös kansalaisjärjestöjen, pk-yrityksien, poliittisten päättäjien sekä kansainvälisten verkostojen edustajia. Vastanneista 67 %:lla oli kokemusta muista kumppanuuksista, ja he arvioivat aiemman kumppanuusmalliyhteistyön hyödylliseksi (arvosana keskimäärin 3,9/5).

Osallistumisen muodot ja esteet

Vastausten perusteella yhteistyö ja verkostoituminen nähtiin tärkeimpinä syinä osallistua kumppanuuksiin. Suurimmat hyödyt liittyivät nimenomaan yhteistyöhön, kuten uusien ratkaisujen yhteiskehittämiseen ja verkostojen laajentamiseen. Samalla korostui tarve avoimelle ja läpinäkyvälle hallinnolle sekä osallistavalle

päätöksenteolle. Kumppanuuden keskeisiksi kehittämiskohteiksi nostettiin selkeä rahoitusmekanismi ulkopuolisille toimijoille, avoin ja läpinäkyvä hallinto, demokraattiset ja osallistavat päätöksentekoprosessit sekä strategisen tutkimus- ja innovaatio-ohjelman (SRIA eli Strategic Research and Innovation Agenda) kehittäminen (Standing Committee on Agricultural Research, 2025).

Kyselyssä 62 % vastaajista ilmaisi halukkuutensa osallistua tulevaan SFS-kumppanuuteen. Useimmat kuitenkin näkivät itsensä konsultatiivisessa roolissa, esimerkiksi asiantuntijana tai sidosryhmien neuvonantajaryhmän jäsenenä. Vain harvat olivat valmiita osallistumaan hallintorakenteisiin tai rahoitukseen. Tämä viittaa laajaan kiinnostukseen, mutta rajalliseen sitoutumiskykyyn hallinnollisten tehtävien osalta. Suurimpina esteinä osallistumiselle mainittiin resurssipula sekä jäsenmaksujen tai muun taloudellisen panoksen vaatimus. Myös tietoisuuden puute ja vähäinen avoimuus kumppanuuksien toiminnasta rajoittivat osallistumista.

FOODPathS-hankkeen opit ja suositukset FutureFoodS-kumppanuudelle

FOODPathS-hankkeen analyysi toi esiin neljä keskeistä oppia. Ensinnäkin kumppanuuden käsite on ymmärrettävä laajasti. Mukaan on laskettava myös verkostot, hankkeet ja erilaiset testausalustat. Toiseksi kumppanuuden tärkein vetovoimatekijä on mahdollisuus tehdä yhteistyötä ja luoda ratkaisuja, joita yksin ei saavuteta. Kolmanneksi yksityisten ja julkisten rahoittajien vähäinen rooli voi vaarantaa toiminnan jatkuvuuden. Neljänneksi monet toimijat haluavat osallistua asiantuntijoina tai neuvonantajina, vaikka eivät olisi mukana varsinaisessa päätöksenteossa. Tämä osaaminen tulisi ottaa järjestelmällisesti käyttöön. Nämä havainnot ovat linjassa muiden tutkimusten kanssa, joissa on korostettu yhteiskehittämisen ja monitasoisen hallinnan merkitystä kestävien ruokajärjestelmien murroksessa (de Vries ym., 2024; Donner ym., 2024).

Raportti tarjoaa joukon suosituksia, joiden avulla FutureFoodS voi vahvistaa omaa toimintaansa. Suosituksissa kehotetaan lisäämään läpinäkyvyyttä ja viestintää, erityisesti rahoitusmekanismeista ja osallistumisvaihtoehdoista, sekä luomaan useampia kanavia sidosryhmien jatkuvaan osallistumiseen ja palautteen antoon. Lisäksi painotetaan osallistumisen kustannusten ja hallinnollisten esteiden keventämistä, sidosryhmien ehdottamien tutkimusaiheiden huomioimista tulevissa ohjelmissa sekä näkyvyyden vahvistamista esimerkiksi uutiskirjeiden, tapahtumien ja sosiaalisen median avulla.

FutureFoodS-kumppanuus käynnistyi kesällä 2024 ja jatkuu vuoteen 2034. Tällä hetkellä kumppanuudessa on mukana 88 toimijaa, jotka haluavat edistää kestävän ruokajärjestelmän implementaatiota.

Artikkeli on kirjoitettu osana Euroopan unionin rahoittamaa FOODPathS (Co-creating the prototype ‘Safe and Sustainable FOOD Systems PArTnersHip’) -projektia.

Terhi Junkkari
ETT, tutkijayliopettaja, projektipäällikkö FOODPathS (GA N°101059497) -projekti
ORCID 0000-0001-8816-7312
SEAMK

Lähteet

Donner, M., Mames, M., & de Vries, H. (2024). Towards sustainable food systems: A review of governance models and an innovative conceptual framework. *Discover Sustainability*, 4(1). https://doi.org/10.1007/s43621-024-00648-x

European Commission. (2020). A Farm to Fork Strategy for a fair, healthy and environmentally friendly food system. https://food.ec.europa.eu/horizontal-topics/farm-fork-strategy_en

European Food Information Council. (2025). *Deliverable D8.3 Feedback from society*. Zenodo. https://zenodo.org/records/15586464

Standing Committee on Agricultural Research. (13.2.2025). *Research and innovation priorities for sustainable food systems in Europe and globally*. SCAR. https://scar-europe.org/images/FOOD/Deliverables/SCAR_Research-innovation-priorities-sustainable-food-systems_Europe-globally.pdf

de Vries, H., Donner, M., & Mames, M. (2024). Co-creation for the transition to sustainable food systems: Insights from 52 case studies in Europe*. Frontiers in Sustainable Food Systems*, 8, 1379334. https://doi.org/10.3389/fsufs.2024.1399275